

Bektaşı Şairleri ve Nefesleri — Kalender

Sadeddin Nuzhet Ergun

20 Eylül 2024 tarihinde oluşturuldu

KALENDER

XVI ncı asır Bektâşîlerindendir.. Tezkirelerde hayatı hakkında malûmata tesadüf edemedim. Fakat bu zatin, *Kanunî* devrinde bir isyan töhmetiyle öldürülen Hacı Bektaş hânîkahı postnişini Kalender olması ihtimal dahilindedir.

XVI ncı asırda yazılan müteaddit mecmularda şiirlerine tesadüf edilmesi ise, onun bu asır Bektaşîlerinden olduğuna kuvvetli bir delildir. Hece vezniyle yazılmış «Kalender Abdal» mahlâslı nefeslerin de bu şaire âid olduğu tahmin olunabilir. Kalender ve Kalender Abdal namına eski mecmularda kayıtlı bulunan şiirlerden bir kaçını dercediyorum:

—1—

Dün gece seyranda^[1] bân yüzünde
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'yi gördüm
Elfi taç başında nikap yüzünde
Aslı imam nesli Ali'yi gördüm

Geçti seccadeye oturdu kendi
Cemali nurundan çırağ uyandı
İşâret eyledi sâkiler sundu^[2]
Bize Hak'tan gelen doluyu gördüm

İçtim ol doludan aklım yetirdim
Çıkardım kisvetim ikrar getirdim
Menzil gösterdiler geçtim oturdum
Kemend ile bağlı belimi gördüm^[3]

Mürşid eteğinden tutmuşum destim
Bu idi muradım iriştı kastım
Bilmem sarhoş muyum neyim, ben mestim
Erenler verdiği dilimi gördüm

Kalender Abdal'ım koymuşum seri
Şükür kurban kestim gördüm dizarı
Erenler serveri, gerçekler eri
Sultan Hacı Bektaş Veli'yi gördüm^[4]

—2—

Bilmeyen insan değil billâh bu cânın kadrini
Gitmeden bilmek gerek rûh-i revânın kadrini
Lûtf u ihsân eyleyen dâr-ı fenâ içre müdâm
Lâcerem oldur bilen dâr-ül-hakanın kadrini
Serbeser cismini vîrân etmeyen tâ aşk ile
Bilmemiştir gevher-i genc-i nihânın kadrini
Çekmeyen derd ü belâ vü mihnet ü hicran gamin
Ol ne bilsün derdmend-i nâtüvânın kadrini
İsteme her şûm-i nâmerd ile nâdandan kerem

Hem yine merdan bilür merd-i Hudâ'nın kadrini
Bunca devran geldi geçti bilmedi münkir henûz
Dervîş-i bîçâre-i ehl-i duâanın kadrini
Ey *Kalender* râzını keşf etme her nâmahreme
Değme can bilmez, bilirsin bu beyânın kadrini

— 3 —

Her câna kalan serseriye er demesinler
Ser vermeyenin ismine server demesinler
Bir kimsenede olmasa ol aşk-ı Ali'den
Pes nice ana kâfir-i Hayber demesinler
Her can ki Şehi bilmese bu kişver içinde
Şah kulu değıl çâker-i Kanber demesinler
Güzel görünür işbu gönül her kimi sevse
Tahkik budur özge haberler demesinler

Efsâne sözün söyleme ey zâhid-i hodbin
Sakın ki sana câhil-i ebter demesinler
Katlanmaz isen sabr idüben cevrine yârin
Ol bî hünere aşk eri rehber demesinler
Ser vermez isen yoluna sen Şâh-ı kadîmin
Âlemde bana dahi *Kalender* demesinler

—4—

Ey gönül şâd ol Muhammed Mustafa devrânıdır
Meşreb-i Şâh-ı velâyet Murtezâ devrânıdır
Her taraftan hikmetullah sır-rı Şâh oldu zuhûr
Şah Hasen ü Şah Hüseyin'im Kerbelâ devrânıdır
Tâlib ol Zeynelabâyâ Bâkır'e ihlâs ile
Ca'fer ü Kâzim Ali Mûsâ Rızâ devrânıdır
Şah Takî sultân-ı âlem Şah Nakî Şah Askerî
Mehdi hem din esrveri Âl-i abâ devrânıdır
Sohbet-i irfâna ermez her hasîs-i bi haber
Bunda sığmaz nâşiler bu âşinâ devrânıdır
Zâhidin ref' oldu zühdü kalmadı ayruk demi
Lâcerem sıdk u safâ mihr ü vefâ devrânıdır
Geçti hükmi-tohm-i Mervan geldi îman askerî
Ey *Kalender* secde kıl Âl-i abâ devrânıdır^[5]

—5—

Dilberin vechine Bismillâh oku
Gör bu hüsn-i hulku sun'ullah oku
Çehre-i ruhsâresin Seb'ulmesan
Allemelesmâ Kelâmullah oku
Ver salevat görse aynın aynını
Kaşların hem kudret-i Allah oku
Ol beyân-ı beyyinât-ı zât-ı Hak
Sûret-i insandır eyvallah oku

Ger dilersen ehl-i nâcî olmağa
Geç bu kesretten Kitâbullah oku
Harf-1 nutka Câvidan'dan al sebak
Asl u fer'i nakş-1 Arşullah oku
Fâ ü dâd ü lâmdan iste Rabbini
Ey *Kalender* ilm-i ehlullah oku

—6—

— Müseddes —

Hôr bakma fukarâya sakın ey ehl-i hüner
Sûrete etme nazar sîrete bakub ekser
Kadir olmazsa da bir habbeye dünyâda eğer
Düşer erbâb-1 fenâ lûtf-i Hudâ'ya mazhar
Etme dervîş-i abâpûşa hakaretle nazar
O da hâlince fenâ mülketinin şâhı geçer

Âdemi fitrat-1 evvelde Hudâ-yi mutaâl
Kimisin şâh-1 cihân etti kimisin abdâl
Kimine sadr nasîb etti kime saff-1 niâl
Bu nasihatleri gûş et sakın ey nîk hisâl
Etme dervîş-i abâpûşa hakaretle nazar
O da hâlince fenâ mülketinin şâhı geçer

Hünerine nazar et aybını pinhân eyle
Kibri ko yanına al âlemi seyrân eyle
Def' -i gam kıl güle bak yüzüne handân eyle
Hâtırını ele al lûtf edüb ihsân eyle
Etme dervîş-i abâpûşa hakaretle nazar
O da hâlince fenâ mülketinin şâhı geçer

Sâf dil ol yere ko yüzünü çün âb-ı revan
Kaynayub tekye-i aşk içre varub niçe zaman
Bir bilür şâh u gedâ kadrini ehl-i irfan
Yedi iklime olursan da eğer şâh-ı cihan
Etme dervîş-i abâpûşa hakaretle nazar
O da hâlince fenâ mülketinin şâhı geçer

Münkir olma fukarâya yürü zâhid zinhâr
Rifk ile bak yüzüne lûtf ile eyle güftâr
Fukarâdan kopar erbâb-ı velâyet her bâr
Gel *Kalender* sözüne eyleme lûtf et inkâr
Etme dervîş-i abâpûşa hakaretle nazar
O da hâlince fenâ mülketinin şâhı geçer

YETİMÎ

XVI ncı asır Bektâşîlerindedir. *Âşık Çelebi* onun Seyyid Gazi hankahı abdallarından olduğunu bildiriyor.

Hasan Çelebi de şunları söylemektedir :

«Vilâyet-i Germiyandan *Seyyid Gazî* hânkahında olan bûdelâmn yetimi ve hankah-ı cihanda ser ü pâ bürehne yürüyen abdalların bî havf ü bîmi idi».

Her iki tezkirede de âşıkane bir manzumesi örnek olarak alınmıştır. Mecmualarda mahdud bir kısım şiirlerine tesadüf edilen Yetimi'nin iki manzumesini dercetmekle iktifa ediyorum:

1. ↑ Seyrimde: nüsha.
 2. ↑ İşaret eyledi kara aptan sundu: nüsha.
 3. ↑ Tiğbentle bağlı belini gördüm: nüsha.
 4. ↑ Maksut olan İmam Ali'yi gördüm: nüsha.
 5. ↑ Bazı mecmualarda yanlış olarak «Hatayî» namına kayıtlıdır.
-

Bu sayısal eser hakkında

Bu e-kitap, [Wikikaynak](#) aracılığıyla oluşturulmuştur.^[1] Wikikaynak, gönüllülüğe dayanan çok dilli bir çevrim içi kütüphane projesidir ve şiiirlerden makalelere, romanlardan hukuk metinlerine kadar pek çok eser barındırır.

Özgür lisanslı ya da telifsiz eserlere herkesin ücretsiz erişmesini sağlıyoruz. Bu eseri de [Atıf-AynıLisanslaPaylaş 3.0 Yerelleştirilmemiş](#)^[2] lisansı altında kullanabilir ve dağıtabilirsiniz.

Siz de Wikikaynak'a yeni eser ekleyerek, var olan eserleri tamamlayarak ya da bu kopyada gördüğünüz eserdeki hataları bildirerek bu sayısal ve herkes için erişilebilir kütüphaneye katkıda bulunabilirsiniz. Herhangi bir sorunuz varsa [bu sayfadan](#) gönüllülere ulaşabilirsiniz.^[3]

Şu kullanıcı(lar) bu eserin oluşmasında emek verdiler:

- Satirdan kahraman
- Kibele
- Inductiveload

1. [↑](http://tr.wikisource.org) http://tr.wikisource.org

2. [↑https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.tr](https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.tr)
3. [↑http://tr.wikisource.org/wiki/Vikikaynak:Köy çeşmesi](http://tr.wikisource.org/wiki/Vikikaynak:Köy_çeşmesi)